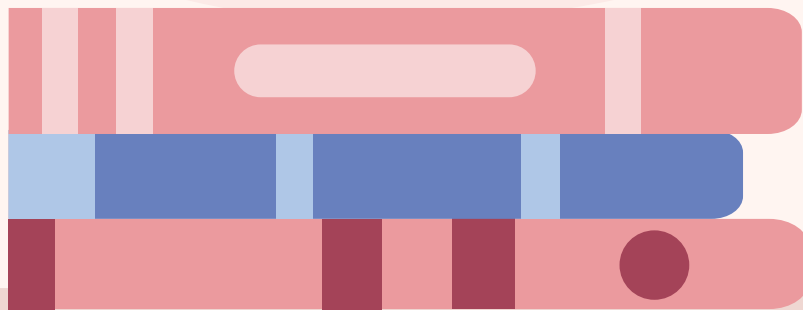
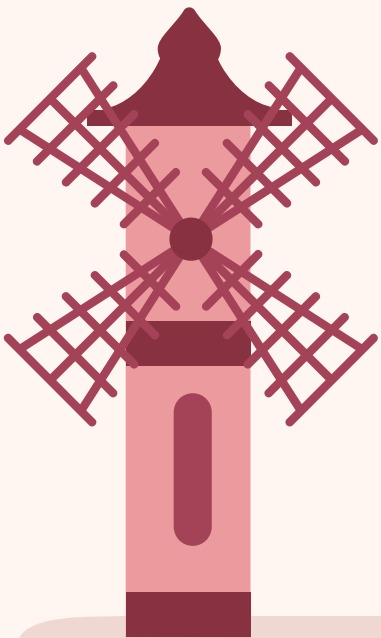

*Un liant inexorabil
între arta literară și
drept*

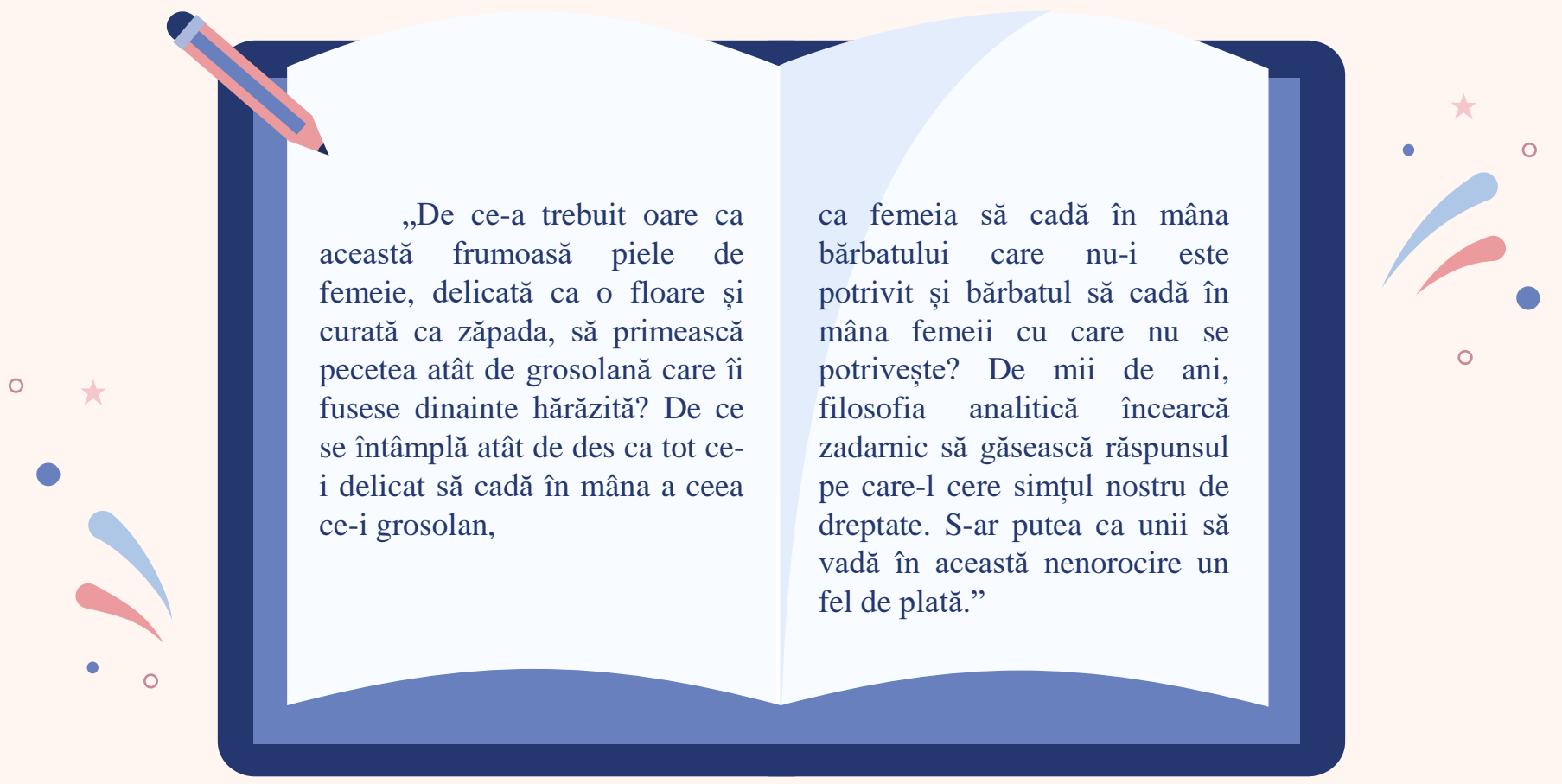
Sfera juridică a fost și este nelipsită din marile creații literare care, într-o manieră pur artistică, trimit către „public” considerente și raționamente esențiale asupra binelui și răului, corectului și incorectului. Sunt relevate, prin această metodă, povești de viață excepționale care interferează cu judecata socială ori instituțională și care, fără doar și poate pot fi proiectate în realitatea noastră palpabilă.

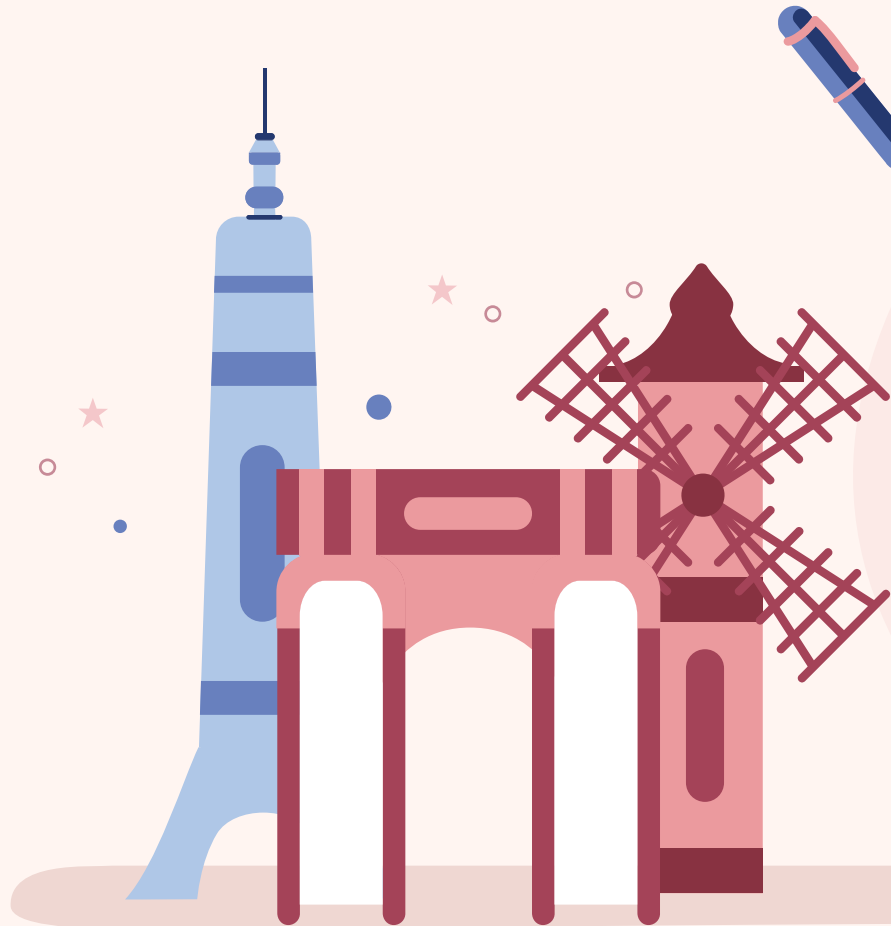
Tess d'Urberville

Thomas Hardy

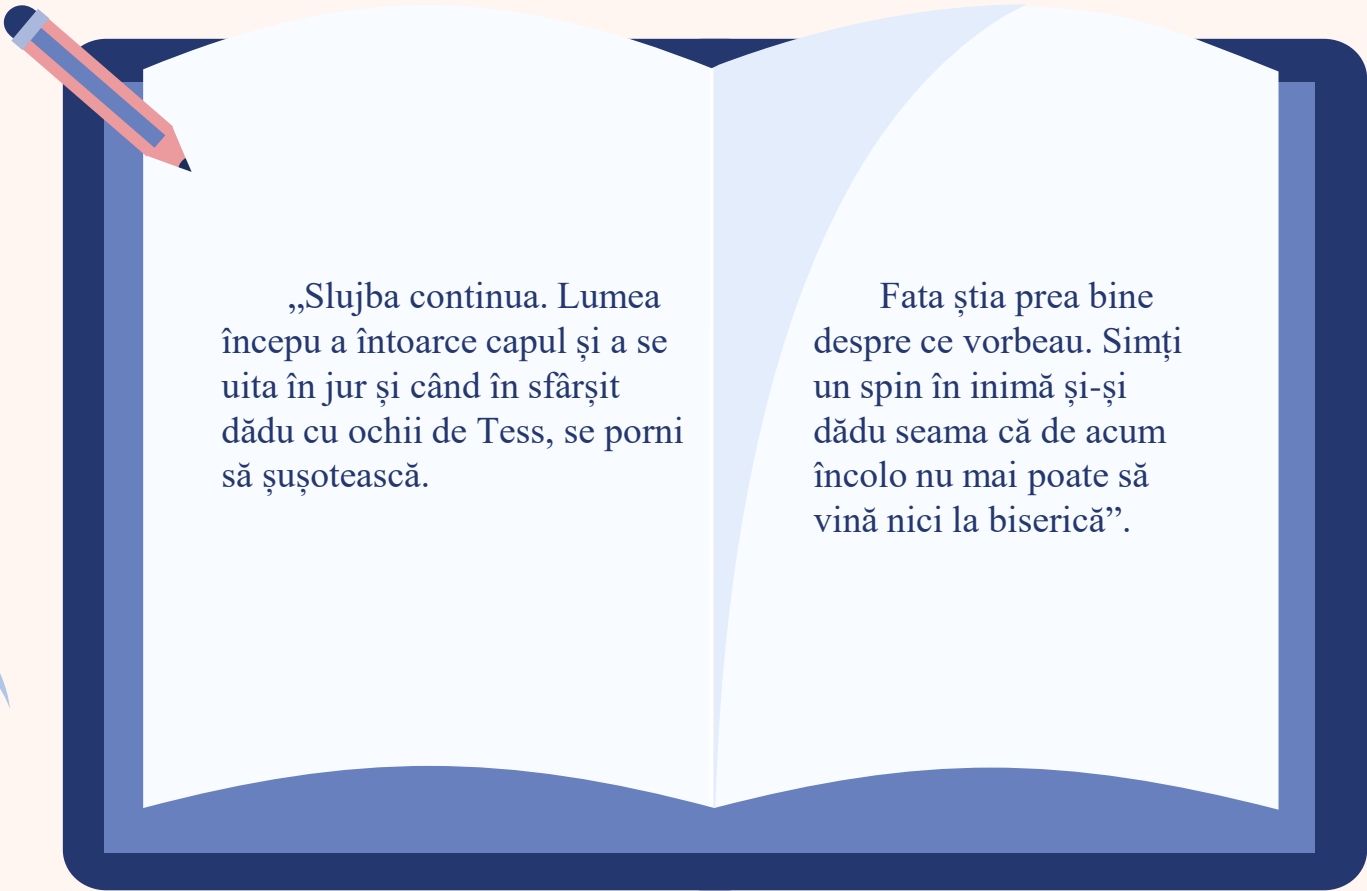
„De ce-a trebuit oare ca această frumoasă piele de femeie, delicată ca o floare și curată ca zăpada, să primească pecetea atât de grosolană care îi fusese dinainte hărăzită? De ce se întâmplă atât de des ca tot ce-i delicat să cadă în mâna a ceea ce-i grosolan,

ca femeia să cadă în mâna bărbatului care nu-i este potrivit și bărbatul să cadă în mâna femeii cu care nu se potrivește? De mii de ani, filosofia analitică încearcă zadarnic să găsească răspunsul pe care-l cere simțul nostru de dreptate. S-ar putea ca unii să vadă în această nenorocire un fel de plată.”

- Capodopera scriitorului englez prezintă procesul sinuos de maturizare al tinerei Tess Durbeyfield.
- Pauperitatea familiei o condamnă pe protagonistă: este nevoită să se sacrifice pentru a îmbunătăți situația materială a gospodăriei, fapt ce va conduce la un deznodământ distructiv.
- Uniunea ulterioară dintre Tess Durbeyfield și Alec d'Urberville se concretizează în tragedia de nedescris a fetei, al cărei destin „alunecă” pe o pantă descendentă.
- Proces de introspecție - prejudecățile specifice secolului al XIX-lea o condamnă pe Tess la un dispreț colectiv.

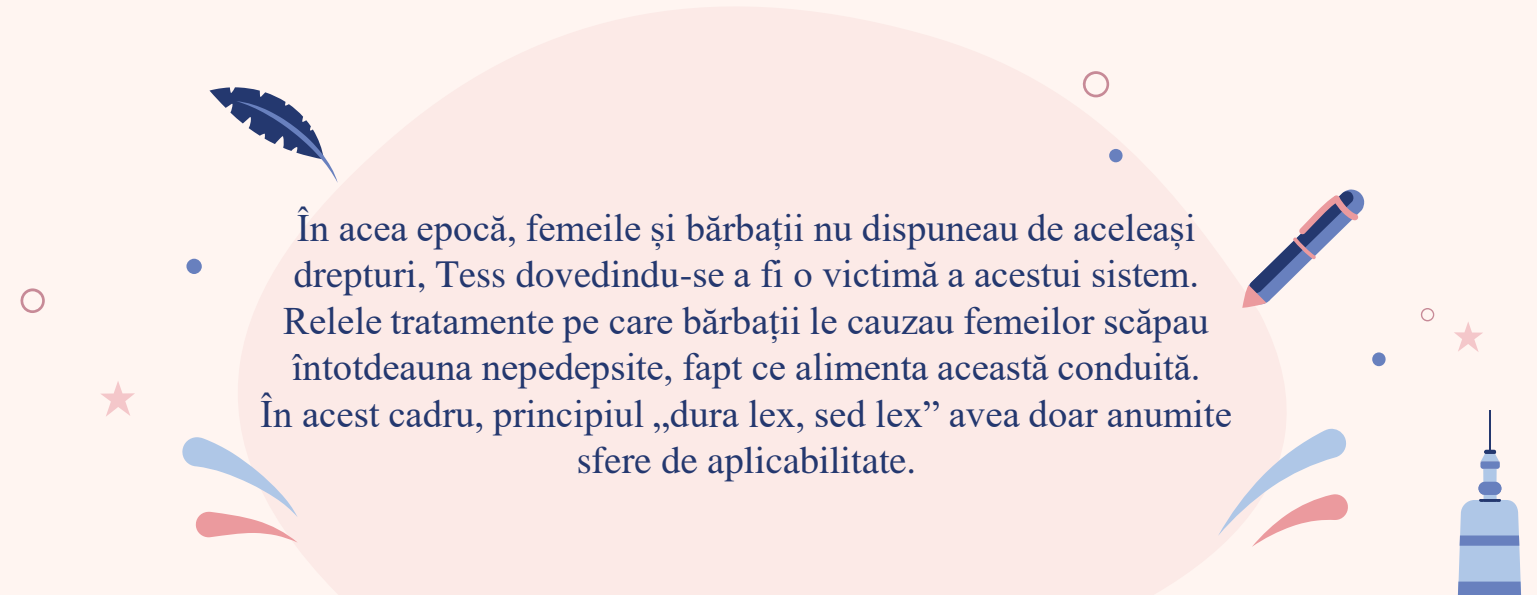
„Slujba continua. Lumea
începu a întoarce capul și a se
uita în jur și când în sfârșit
dădu cu ochii de Tess, se porni
să şușotească.

Fata știa prea bine
despre ce vorbeau. Simți
un spin în inimă și-și
dădu seama că de acum
încolo nu mai poate să
vină nici la biserică”.

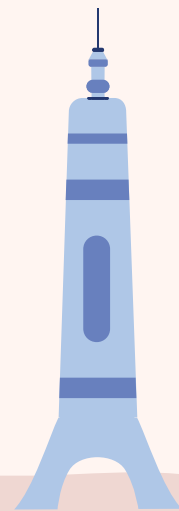
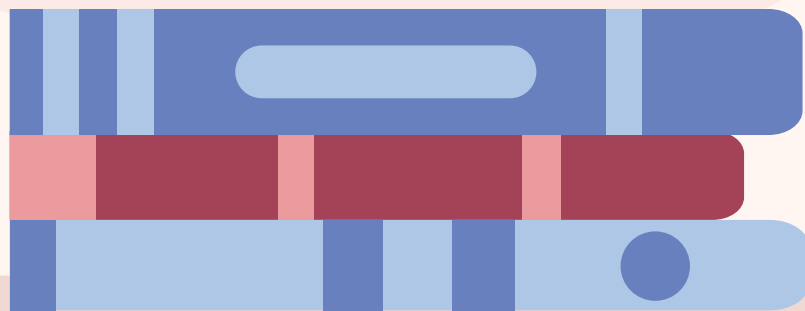
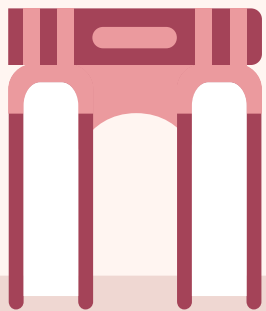

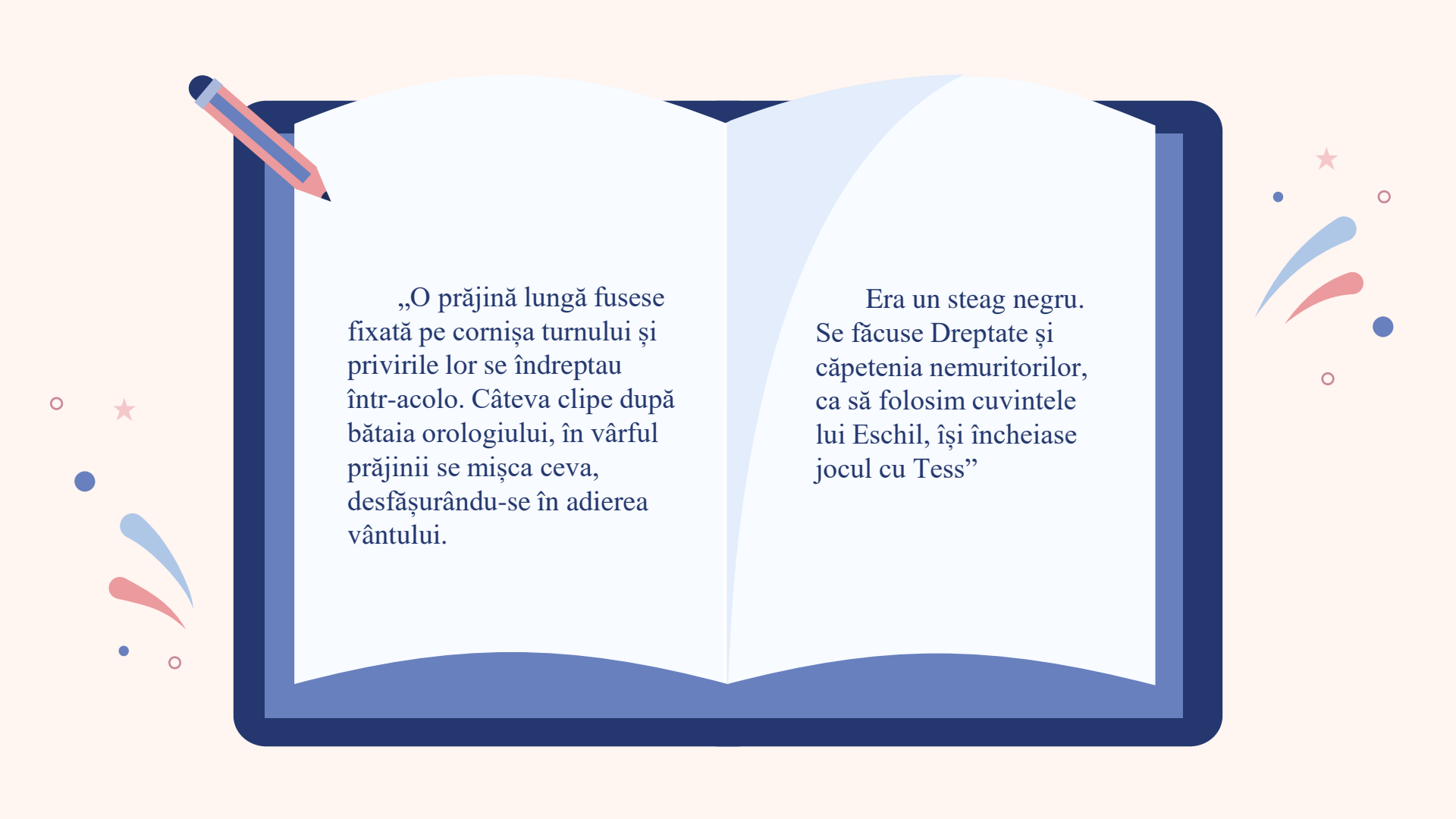
- Portretul unei tinere dezonorate în raport cu cel al bărbatului.
- Thomas Hardy – justițiar – evidențierea lacunelor din sistemul de drept englez.
- Societatea patriarhală a secolului al XIX-lea pune accent pe bunăstarea bărbatului înrădăcinată în obediența femeii. Astfel, abuzul sexual nu reprezintă singura problemă atinsă de Hardy în cartea sa.
- Abandonul conjugal – practică des întâlnită în Anglia secolului al XIX-lea.
- Tess se angajează la o lăptărie pentru a începe a nouă viață, unde îl întâlnește pe cel care urma să îi devină soț, însă când acesta află despre trecutul tragic al fetei, alege să o părăsească.
- Iubirea pe care tânărul i-o purta nu a fost îndeajuns de puternică, acesta ghidându-se după concepția colectivă.
- În tragediile pe care le-a trăit, Tess nu a primit protecție din partea nimănui: nici a legii, care îi ocrotea pe bărbați, nici măcar a persoanelor care se presupunea că îi erau cele mai apropiate. Ea își acceptă tacit destinul și îl îndreptățește pe Angel în decizia sa.
-

În acea epocă, femeile și bărbații nu dispuneau de aceleași drepturi, Tess dovedindu-se a fi o victimă a acestui sistem. Relele tratamente pe care bărbații le cauzau femeilor scăpau întotdeauna nepedepsite, fapt ce alimenta această conduită. În acest cadru, principiul „dura lex, sed lex” avea doar anumite sfere de aplicabilitate.

An illustration of an open book with a dark blue cover and white pages. A red pencil with a blue eraser is positioned at the top left corner of the left page. The text is centered on both pages. The background is a light orange color with decorative elements: a red star, a blue circle, and a red and blue swoosh on the left side; and a red star, a blue circle, and a red and blue swoosh on the right side.

„O prăjină lungă fusese
fixată pe cornișa turnului și
privirile lor se îndreptau
într-acolo. Câteva clipe după
bătaia orologiului, în vârful
prăjinii se mișca ceva,
desfășurându-se în adierea
vântului.

Era un steag negru.
Se făcuse Dreptate și
căpetenia nemuritorilor,
ca să folosim cuvintele
lui Eschil, își încheiase
jocul cu Tess”

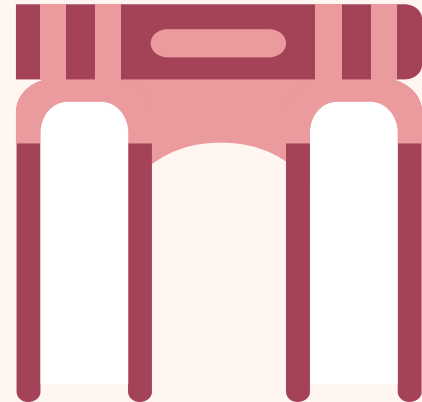
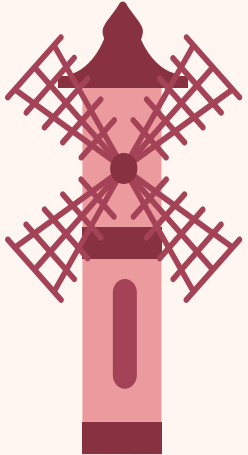

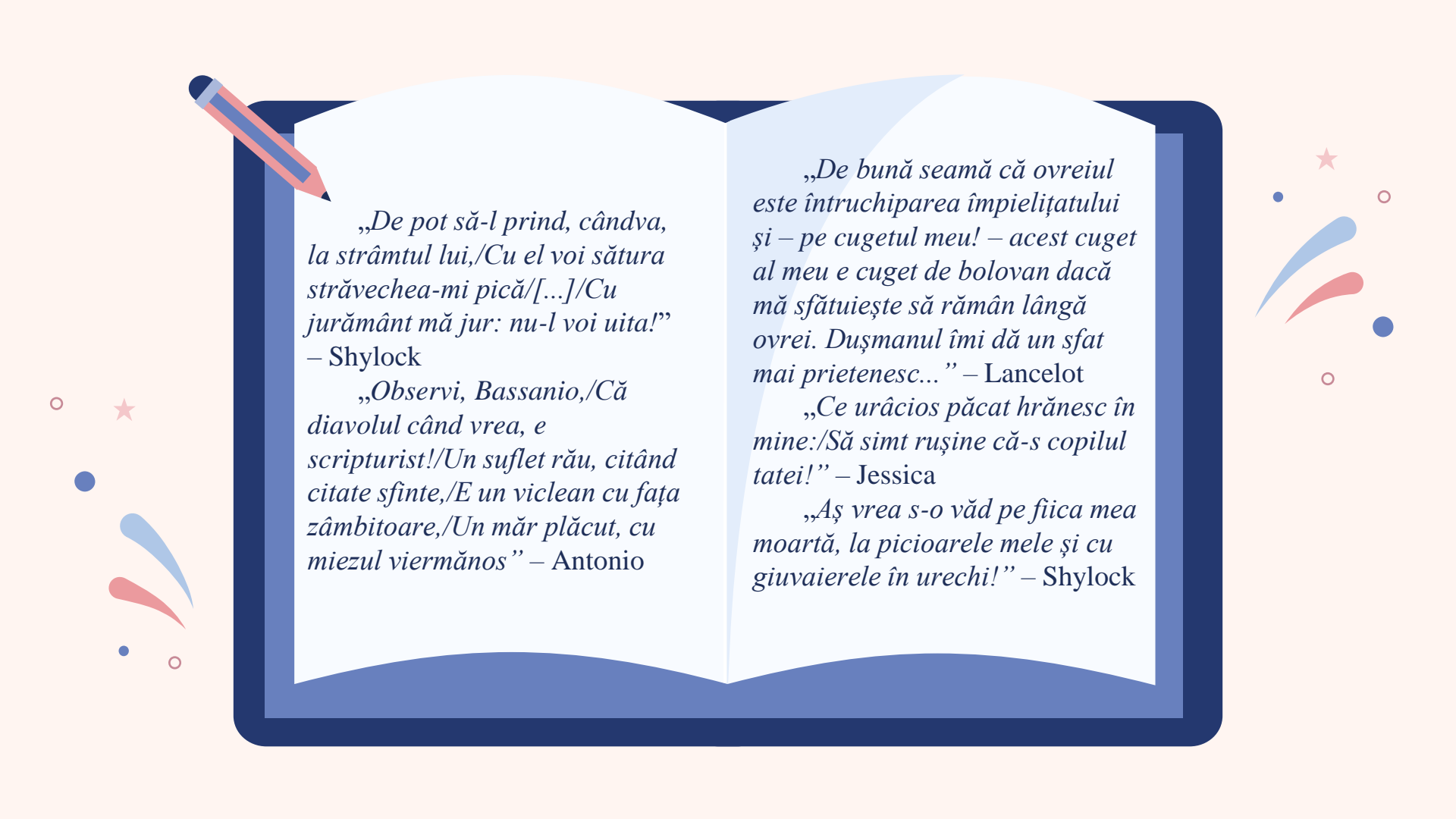
Neguțătorul din Veneția

William Shakespeare

Rădăcinile operei shakespeariene se întind din secolul al XIII-lea, când povestea unui anumit negustor din Veneția a fost consemnată în colecția latină de anecdote și povești, „Gesta Romanorum” (*Faptele romanilor*). Aceasta, împreună cu alte lucrări ulterioare pe același subiect, au reprezentat izvorul nesecat de inspirație al dramaturgului englez, în crearea piesei de teatru: „Neguțatorul din Veneția”.

- Factorul declanșator al conflictului îl constituie împrumutul pe care Antonio, un cunoscut negustor venețian, îl face de la evreul Shylock, pentru a-și ajuta prietenul, pe Bassanio, să o ceară în căsătorie pe frumoasa Porția din Belmont.

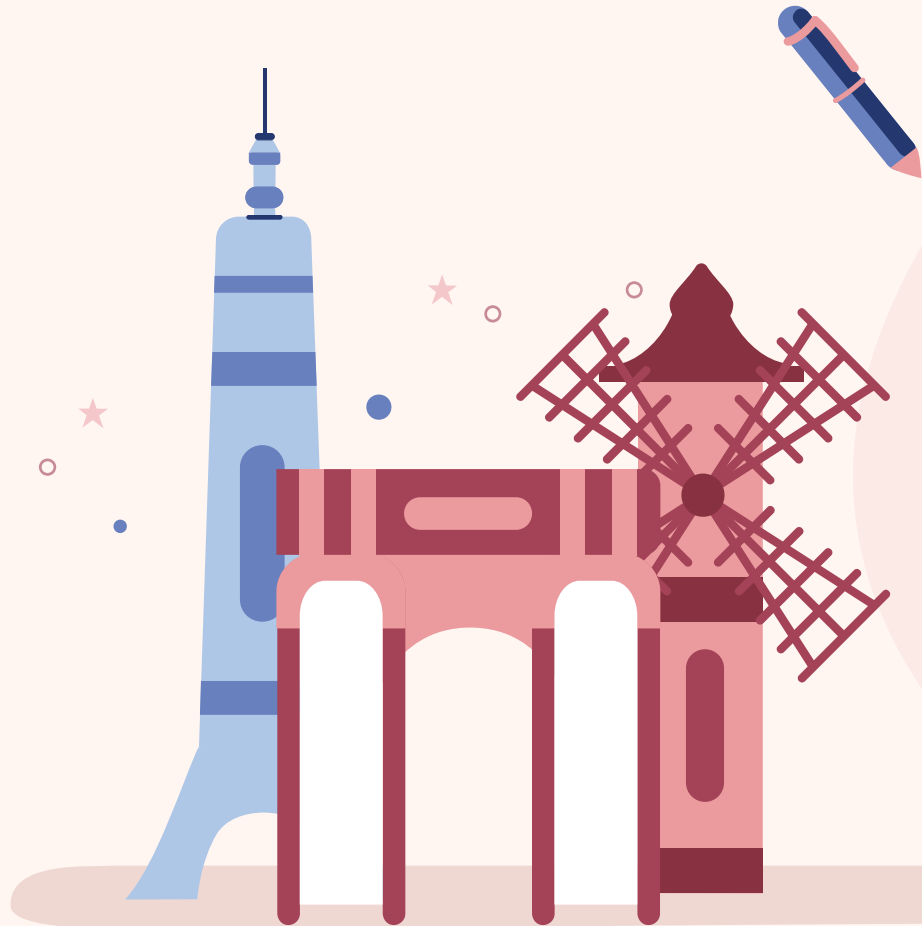
„De pot să-l prind, cândva,
la strâmtul lui,/Cu el voi sătura
străvechea-mi pică/[...]/Cu
jurământ mă jur: nu-l voi uita!”
– Shylock

„Observi, Bassanio,/Că
diavolul când vrea, e
scripturist!/Un suflet rău, citând
citate sfinte,/E un viclean cu fața
zâmbitoare,/Un măr plăcut, cu
miezul viermănos” – Antonio

„De bună seamă că ovreiu
este întruchiparea împielițatului
și – pe cugetul meu! – acest cuget
al meu e cuget de bolovan dacă
mă sfătuiește să rămân lângă
ovrei. Dușmanul îmi dă un sfat
mai prietenesc...” – Lancelot

„Ce urâcios păcat hrănesc în
mine:/Să simt rușine că-s copilul
tatei!” – Jessica

„Aș vrea s-o văd pe fiica mea
moartă, la picioarele mele și cu
giuvaierile în urechi!” – Shylock

- Mânat de o ură oarbă, creditorul își însușește dreptul de a tăia din trupul debitorului său o bucată de carne, cât mai aproape de zona inimii. Încrezător în profitul ce îl va câștiga de pe urma navelor, Antonio acceptă bucuros și oarecum amuzat pedeapsa impusă de Shylock.
- Ura evreului – justificată?
- O epistolă ajunsă la Belmont anunță naufragiul corăbiilor și eventuala sentință a negustorului.

Scena de la Tribunalul Dogelui

- Antiteza dintre justiție și îndurare – schimb de replici tăios între Bassanio și Shylock: „Bassanio: *Tu, om nesimțitor, nu e răspuns/Care să-ți ierte iureșul cruzimii!* Shylock: *Nu sunt dator să-ți dau răspuns pe plac*”
- Toți cei prezenți îi imploră milă evreului, însă acesta este de neclintit în decizia sa – interesul principal al acestuia nu este restituirea creanței, ci *răzbunarea*.
- Antonio își acceptă sentința chiar înainte de pronunțarea sa efectivă, invocând într-un magistral discurs fenomene firești și ireversibile ale legii naturii, precum *marea în creștere pe care nu o poți ruga să scadă, lupul pe care nu-l poți întreba de ce îi provoacă oii durerea uciderii mielului său ori brazii cărora nu le poți porunci să nu mai freamăte* pe care le identifică în mod direct cu natura de neînduplecat a evreului și cu inima sa de piatră.
- „*Mă simt puternic și bine pregătit!/Bassanio, dă-mi mâna ta, adio!.../Nu fi mâhnit că pentru tine mor...*”

Judecata Porției

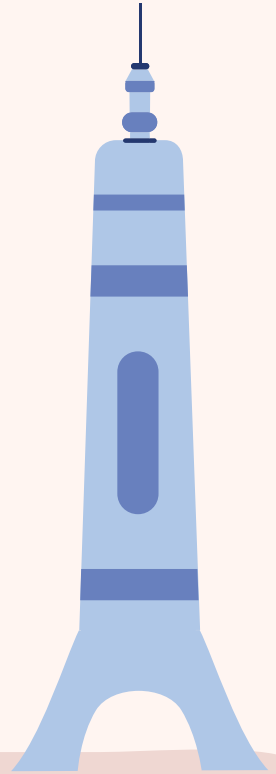
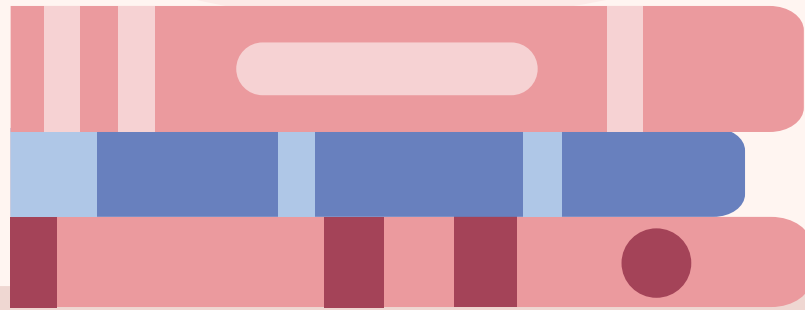
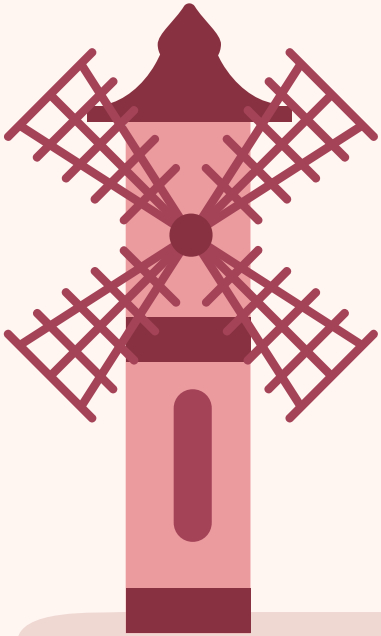

- Epistolă – venirea unui renumit jurist pe nume Balthazar și a asistentului său, aceștia nefiind altcineva decât Porția și Nerissa.
- Porția i se adresează evreului, printr-o cuvântare măiestrită, să îi acorde mila sa lui Antonio. În rândurile acesteia, ea urcă mila pe cea mai înaltă treaptă a pedestalului, chiar mai sus decât coroana regală și sceptrul și o aseamănă cu o podoabă a lui Dumnezeu. Mai mult de atât, Porția susține că doar prin armonizarea dreptății și a îndurării puterea omenească va căpăta veleități divine.
- Shylock nu se îndură – Porția dă curs celor scrise în zăpis – bucuria creditorului se dizolvă imediat ce juristul reliefează condiția primordială ce reiese din legea părților: *să nu verse nicio picătură de sânge din trupul condamnatului și să nu taie mai mult decât i se cuvine.*
- Porția invocă legea venețiană ce privește o sancțiune gravă pentru străinul care, prin uneltiri evidente, atentează la viața unui cetățean – **răsturnare de situație** – Shylock este constrâns să ceară îndurare – deznodământ impresionant: ambele personaje cunosc mila.

Conflictul dogmatic din cadrul procesului își are ecoul în vechile practici juridice englezești. Mai exact, ne îndreptăm către secolul al XIV-lea când regele Edward al III-lea a creat o instituție destinată soluționării conflictelor izvorâte din încălcarea drepturilor umane ale cetățenilor prin intermediul unei hotărâri de drept comun.

Porția și dogele au pus în balanță moralitatea permisivă și normativul restrictiv, rezultând un deznodământ corect și oarecum favorabil pentru ambele personaje.

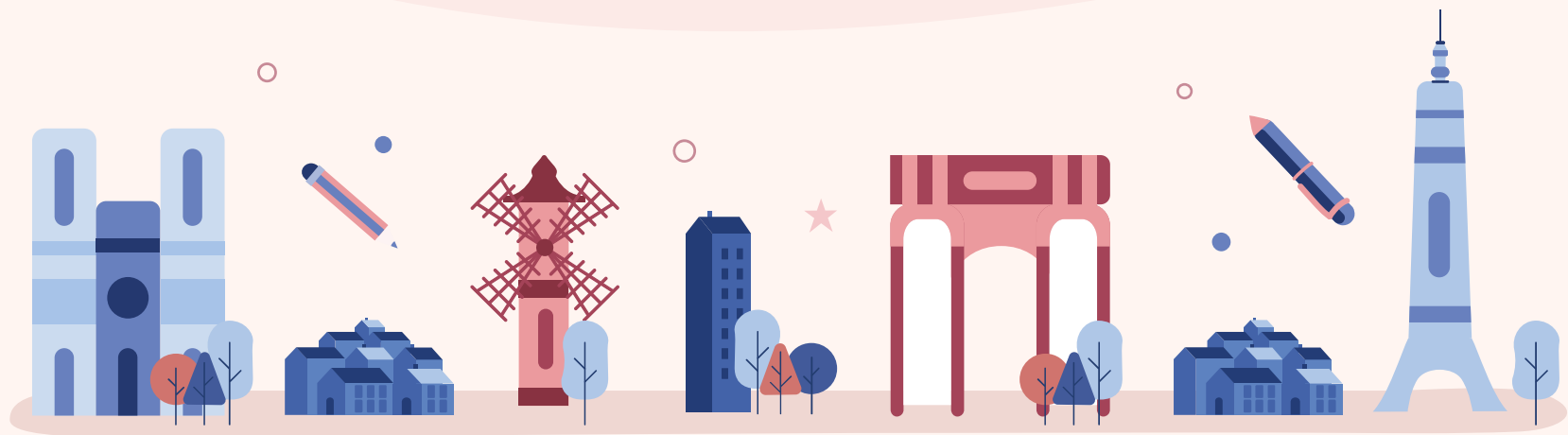

Scurtă paralelă

- Portretizarea normelor legislative și morale: Hardy accentuează vădit cutuma socială, cadrul legislativ având ecou în reliefarea discrepanțelor dintre femei și bărbați, iar Shakespeare împletește armonios cadrul legislativ cu acela moral – panoramă a istoriei juridice.
- Deznodăminte diferite: Tess este disprețuită de societate și neglijată de lege, fiind nevoită să își facă dreptate singură, în schimb atât Antonio, cât și Shylock cunosc laolaltă justiția și corectitudinea morală.

Vedem, aşadar, că dreptul apare în literatură în forme diferite, întruchipând poveşti de viaţă incredibile şi transmiţând mesaje fundamentale către public. În operele anterior analizate, cei doi mari scriitori englezi reliefează importanţa primordială a dreptăţii în drept, a moralităţii şi echităţii în decizii. Şi poate într-o zi, când şi dacă vom ajunge în situaţia lui Shylock, ne vom aminti de această poveste şi vom alege bunătatea şi îndurarea căci, aşa cum afirmă Porţia, ea îi stă mai bine monarhului chiar decât coroana şi se regăseşte doar în inima crăiască.

The illustration features a stylized desk on the left with a dark red top and four legs. To its right is a stack of three books with blue, red, and light blue covers. Further right is a large, light pink oval containing the text 'Vă mulțumesc!'. The scene is decorated with small stars and circles in blue and red, and stylized trees in blue and red. The background is a light beige gradient.

Vă mulțumesc!